

LA DEVANtera

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCHS, 8, 1er

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que a Catalunya desempenyin càrrechs públics: volem Corts catalanas, no sols per estatutir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que 's refereixi a la organisació interior de nostra terra: volem que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causas: volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions e impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y establint que la reserva regional forsova presti servey tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

UN MONUMENT

ASÍDE, esvahida, la remor de tantas apologías, excitacions, músicas, discursos, cants; fosa l' impressió de tanta colorayna; apaybagat cert ayre fret e ingrát que del acte 's despreña, el que no tenia pas el caràcter y sinceritat dels grans aconteixements, sino mes aviat, la tristes y artífici de las cosas migradas, podrém fer sobre aquet sorollós fet, algunas consideracions.

Mereix en Robert un monument? Ni com a geni, ni com a héroe, ni com a expressió veritable del ànima catalana. Dedicat ab molt acert, (ens alegrém confesarho) a la práctica de la seva professió, generós y magnánim, d' excelents qualitats que 'l feyan apreciable a quants els tractavan, estava molt lluny, no obstant, de ser el símbol, el representant, ni solsament un pas mes de nostras constants aspiracions.

Mentres el catalanisme bregaba ab tota energia contra 'ls opressors de nostra patria, en l' época que 'ls defensors de la personalitat catalana eran perseguits, befalls é insultats desde Madrid, a quinas burlas no sempre foren innocents molts dels que mes tart sigueren companys y admiradors polítics del distingit metje, mentres ens acariciavan ab mots com *exaltats bojos* y altres no menys *suavis*, els mateixos que mes tart tan rápida com aparent conversió habíen de fer, mentres del poder central rebíam fíbladas y mes fíbladas els que ab tota sinceritat com desinterés predicavam idees catalanistas, avans y durant la vergonyosa época del desastre colonial, en Robert papellonejava de l' un partit centralista al altre no sent pas sempre dels que mes se distingiren per sa benevolencia envers nostras doctrinas, com tampoch per sa execració dels sistemes y procediments que tant perjudicials han sigut y son per nostra Patria.

Hont era allavors, aquella forsa intuitiva, aquella visió clara y forta, aquella ànima serena, aquell cor viril que oposantse ferm y resolut als atropells dels polítics madrilenys, fos per nosaltres llum y guia, company y esperó, apóstol y héroe?

Hont eran els que 'ns motejan are de intolerants, intransigents y exaltats? Corejaban la marxa de Cádiz cridavan folls, contra 'ls defensors de las llibertats cubanas y filipinas, aixecavan archs de triómf al matedor del héroe preclar de la independència de l' últim de dits pobles, atíavian al govern espanyol en sas aventuras tan criminals com suicidas, y deixaban dinés, a un interés ben crescut, perque continués la sagnant disbauxa que habia d' acabar ab l' *apoteosis* que 'ls catalanistas anunciabam.

Vingué la desfeta final, pero no 'l penediment dels que desd' aquí no sols res feren pera aturarla y que tant hi contribuiren, sino l' esferechiment per la perduda probable ó disminució de sos capitals; el deu diner que es per lo que mes sa mouhen aquestos regeneradors d'

última hora, amenassava ferlos una ganyota horrible, allavors y solsament, allavors giraren los ulls vers nosaltres, quant fins desde 'l Centre mateix 's' aixecavan veus espantadas que cridaban contra 'l sistema absorbent y centralista, que predicavan l' enfortiment de las energías regionals y 'ls d' aquí, 'ls moderns regionalistas, conseqüents a sa manera, en lloch d' apartarse per sempre de la política corruptora y corrompuda, origen de tants mals, en lloch de buscar el remey hont realment era, picaren l' esqué que 'ls avispats polítics els tiraren y formant al costat del general Polavieja, castellá y representant dels mateixos odiats procediments, tractaren d' armoiarar lo inarmonisable, d' enllassar lo que debía trencarse per sempre mes, las mateixas miserias politicas, els antichs y desacreditats sistemes, el aborrit despotisme, el mateix podrimene y fins els mateixos fracassats homes; probant vestirho tot plegat, pera ferho suggestiu y presentable, ab uns quants retalls, els menys útils per Catalunya, pero els mes beneficiosos per ells, de nostre programa, falsejant las Bases de Manresa y escrivint en sa bandera, que mes que estandart de las aspiracions d' un poble ho semblava d' una casa d' comers, una diputació única, un concert económic, una zona neutral...

No 'n teníen prou dels desenganys soferts. encara 'ls feya por, esperits apocats, la completa autonomia y inventaren ajudats pels corifeus de Madrid *la bien entendida*.

Y en aquest ambient, pobre y acomodaticí, entre aquestas migradas aspiracions, bressolat y sollicitat per aquets homes, aparegué moventse en aquest estret escenari, la figura d' en Robert a qui comensaren a donar relleu, aprofitant sa popularitat com a metje, sa paraula fícil, son posat de dolça resignació, son rostre hermos y placevol.

Ah! el sabí que fa avensar a la humanitat ab nous descubriments, el geni que adelantantse a la conciencia d' un poble li mostra nous horizons, oposantse, si, opo-santse, com a ver revolucionari, al estat de cosas present y sent fins odiat, com passa als grans genis, pel mateix poble que no 'l comprén, l' héroe, voluntat poderosa, huracá foch y llamp alhora, portant en son si y sent empés cap a un ideal sublim, l' home que no tem destruir pera edificar després, el gran innovador, que 's present y 's espera ab fruició y espant, la gran manifestació, l' objectivació de l' ànima catalana, res d' aixó era l' bon metje.

Hont son sas qualitats de gran home? Com se patentís sa fermesa de caràcter? Mostris son gran y fecond amor a Catalunya.

Potser ho siguin l' haber aparegut tart a la llyuta, arrancat de sa professió per l' elogi y l' adulació, sollicitat com a home necessari, l' haber en el consistori de l' Ajuntament, emés conceptes y apreciacions sobre 'ls allavors concellers, que l' endemà desmentia, l' haber deixat inacabat el discurs de l' Ateneu sobre 'ls cranis, per imposició ajena l' haber autorisat els embarchs allavors del tancament de caixas, l' oferiment al en aquella época governador civil de Barcelona, Sanz y Escartín, dels municipals pera que ajudessin a la policia en la tant *honrosa* tasca d' apallissar al poble, l'

usar en las reuniones familiars que a casa la ciutat tenia ab els periodistas, la llengua castellana, y en aquest idioma obligá també a seguir la conversa a un estimat company nostre que, essent soldat, particularment aná a trobarlo.

Que al Congrés espanyol defensá ben tebiament y no ab la extensió deguda el nostre programa? Ha sigut ell sol a ferho?

Perque parlarne mes? Fins passariam que se li aixequessin, no un monument, sino tants com vulguin, que l' anteposin a altres catalans de condicions eminents, tantas se n' aixecan, en nostra ciutat, d' estatuas a homes de mérit ben discutible!

Lo que no podém passar en silenci es que 's vulgui presentar a en Robert com la figura de mes relleu del catalanisme, que l' posin com a símbol del renaixement catalá.

Estém cansats de tan soroll ridícul de tants elogis innerescuts, de tanta desviació del poble y encara ho estém mes de que no contents d' inflarlo en vida l' explotin mort, com critiquém de que en vida l' traguessin del element que tant bé hi feya, y mort vulguin erigir-lo en gran home quan no te altres drets que 'ls reconeixement y record dels que ab sa ciencia mélica curá ó aliviá y l' agraïment dels desvalguts que sa generositat favoresqué.

Pero, ab tot, hi veyém una cosa mes lletja y repul-siva; la farsa y mala fe, l' impotencia y degeneració política dels que agegantant inconsideradament, una figura secundaria, pera encubrir sos miserables plans, dels que enlluernan a tants companys de causa, dels que massa petits, pera mostrarse cara a cara, llensan al afany públich, la memoria d' un bon home, dels que predicant al despreci al poder central, fan braset y convidan als representants d' aquet poder, dels que tenen un concepte, migradíssim, de lo que deu ser Catalunya quan l' encarnen en la personalitat d' en Robert ó jugan ab lo mes noble, gran y digne d' apre-ci de un poble.

No representan mes que un altre aspecte de la tradicional y embrutidora política espanyola, desgraciadament molt arrelada a Catalunya y son els iniciadors de la decadencia del catalanisme. Son els instints de mort, a quins hem de combatre ab totes nostras forsas son els coixos, els pobres d' esperit, els poruchs que procuran desvirtuar y fernes torcer el camí.

Son ells, no Catalunya, qui aixeca el monument a en Robert.

Revisió y anulació

A está acordat el dia en que 's reunirá l' assemblea revisionista. Els dies 4 y 5 d' Abril, festes de Pasqua Florida, s' aplegará a Barcelona la 7.ª Assemblea general de socis y delegats de l' «Unió Catalanista» pera revisar totes las ba-

ses anteriorment acordades, lo qual ve a demostrar que 'ls elements que componen l' «Unió» han regonegut en aquestes bases alguns errors o deficiències.

Nostres assemblees se convoquen a imitació de les antigues y glorioses Corts Catalanes; se reuneixen en poblacions distintes a fi de que, essent totes elles dignes de tal honor, no 's cregui donarse preferència a lloch determinat com se fa en els estats centralistes en que 's lliga desde la capital o centre. Se n' han aplegades a Manresa, a Reus, a Balaguer, a Olot, a Girona y a Tarrassa, sense haveren reunit encara cap a Barcelona, pera que no 's pogués dir que hi havia tendència al centralisme barceloní.

Mes una ciutat com la nostra, ja important entre les primeres d'Europa, no es pas digna de menys preu. Per axò s' ha acordat que aquesta vegada sigui la preferida. Y tenint en compte l'importancia de la ciutat comtal per sa historia que es l' historia de Catalunya y per son modern desenrotll de l'activitat, es d' esperar que la primera assemblea que s' hi celebri sigui mes important que totes les anteriors. De qué 's tractarà? No 's tractarà de fixar novament punts de doctrina, ni d' establir noves disposicions. Els punts doctrinals ja no hi ha necessitat de dogmatisarlos perquè estan en la conciencia dels bons catalanistes, y son tan radicals que es mes prudent guardarlos en el fons del cor que estamparlos en lletres de motllo. De lo que 's tractarà será de modificar tot lo que s' ha demostrat en la practica que era defectuós o erroni; lo qual no 'vol pas dir que sigui deshonra en cassos com aquet allò que 's diu de la feyna d'en Jafà que fa y desfà; ja se sab que la naturalesa humana es errable, pero també perfectible; ja se sab que l' home sofreix errors que en el transcurs del temps els regoneix, y llavors, si respecta la propia dignitat, si es noble, els confessa leialment ab propòsit d' esmena; si no ho feya aixís, allavors si que sería deshonra el persistir en l' error, sabentho; allavors si que s' faria mereixedor de censura.

Recomanem als socis individuals y colectius, y en son cas als delegats, que reflexionin be abans de conserir a l' Assemblea, que hi vagin ben penetrats de lo que necessita la causa de Catalunya y no votin cap proposició sense estar fermament convènts de lo que votin, perquè 's passarà per moments de prova.

Se tractarà de modificar bases de poca importancia, que, en cas de modificarse, mes aviat portaràn discorries y dissidencies que utilitat positiva. En efecte; hi han alguns elements que voldrien reformar la base 7.ª de Manresa per lo que 's refereix a la forma del sufragi pera quan se puguin convocar Corts Catalanes, ¡com si no n' tinguessim prou de temps pera pensárnoshi d' aquí a allavors! Y qui sab si en el temps que transcurirà hauràn cambiat les necessitats socials y allavors es fàcil que s' hagi de tornar a reformar lo que reformariam ara. També 's proposen remoure la qüestió religiosa tocant una base que pel seu caràcter de transitoria no significa res permanent, ab lo qual ens temem molt que s' fassi trontollar l' edifici de la «Unió» que avuy s' aguanta encara ferm mercès a la tolerancia religiosa que 's deriva de les sabies bases de Manresa. (1) Y tot això ¿sabeu per que 's ho proposen? Pera donar facil entrada en l' «Unió» als afins federals, quan justament aquets, igual 'ls afins regionalistes, no 'ls necessitem per res, y encara 'ns farien nosa, pel sol fet d' ésser partits polítics espanyols que 'ns podrien encomanar les corrupteles polítiques a que estan acostumats.

En cambi recomanem als socis individuals y als delegats que hi hagin de concórrer, que posin tot lo seu esforç en que s' anul·lin les bases de Reus y les primeres de Tarrassa, es a dir, tot lo que parli d' eleccions, que fentho aixís salvaràn el bon nom del Catalanisme, que avuy, per mor d' aqueixes bases, está perillant y a punt de caure en el descrèdit.

La revisió de les bases electoreres, com yam demostrat fa poch temps, s' imposa, es absolutament indispensable. Y si 'ls delegats obren en conciencia y s' inspiren en l' amor a Catalunya, després de revisades no hi ha dubte que acordarán la seva anulació completa.

Preparévos, socis y entitats adherides, que tots hem de tenir molt d' interès en que l' assemblea de Barcelona resulti seria y profitosa.

(1) Repàsime 'ls articles de LA DEVANTERA «Reflexions» del 15 de Juny y «Les Corts Catalanes» del 31 de Octubre, del any passat.

LA AFINITAT

N que sigui repetir un cop més lo que cent cops hem dit, com sembla que parlem en grec segons hi ha qui no vol entendrens, tornarem a espotar nostres idees sobre com, que y de quina manera debem tractar als elements que no se ab quina rahó anomenan afins del catalanisme.

Sempre hem seguit lo mateix criteri y no veyem la necessitat de variarlo ab la mateixa facilitat ab que cambian las modas dels sombreros de las senyoras, sobre tot quant l' experiencia 'ns ha demostrat qu' era l' únich que convenia seguir pera conservar la puresa dels ideals catalanistas y pera desvetllar l' ànima catalana ja prou marejada per las confusions y sofismas qu' han escampat arreu 'ls polítics d' ofici. Nostre criteri es d' amor y germanor entre 'ls catalans sens tractes ni conxorras ab nostre enemic secular lo centralisme ni confusions ab qui no estigui identificat ab nostres ideals y per Catalunya disposat a sacrificar sa vanitat y sas ambicions personals. Per més que aquest radicalisme no es sols nostre, sino de tots los nucleos socials que tenen lo convenciment de la justicia de sa causa, per més que 's de sempre que l' hem practicat, no ha cristallisat nostre criteri per que lo que té rahó de ser, lo que deu ser es, pesi a todas las humanas debilitats y convencionalismes. Desde que l' mon es mon la naturalesa ha seguit sempre sas periódicas variacions de fret y calor, sempre l' mateix, sense que hagi cristallisat, sino que va cumplir sa tasca d' escampar arreu vida y moviment.

Consequents ab lo dever que 'ns han imposat y tal com sempre habia fet lo catalanisme, combatim a mort al centralisme y aplaudim, quant s' ho mereixin los actes d' altres nucleos catalans. Combatem als federals quant s' aliaren ab los centralistas tan com los aplaudim quant defensaren l' autonomia de todas las nacionalitats y abominaren la guerra d' estermi cuan la revolució cubana. Combatem al partit carlí per que ab tot y dirse autonomistas aliaren als governs a la guerra ab los Estats Units y combateren l' autonomia dels cubans, lo que 'ns demostra que no es vritat que siguin defensors de las llibertats dels pobles. No habem aplaudit als regionalistas per que ab tot y qu' em seguit ab atenció sos actes en cap d' ells hi trovem ver amor a la terra. Ni sa conjunció ab los d' en Polavieja podria satisfarnos ni podiam aprobar los articles de son portaveu contra 'ls defensors de Barcelona en 1714 y l' que publicaren defenant l' anar ab companyia de qui hagués fusellat cent Rizals, aixís com també als discursos de sos diputats al parlament espanyol devem dirhi que si l' del Dr. Robert va satisfarnos va ser per que comparat ab lo del mateix senyor als Jochs florals ab motiu de ser alcalde de Barcelona demostraba un avens comparable ab lo d' un estudiant que l' segon any de sa carrera sab més assignaturas que al primer, de cap manera, ab tot y estar dintre l' sentir del catalanisme, ab tot y sos tons més radicals va complaurens lo del president de l' assemblea de Manresa; a qui sa llarga historia catalanista, sas predicas anteriors obligaban a ser més esplicit y a parlar mes clar. Lo que podia ser motiu de felicitació en un novell catalanista, era motiu de censura al que tenia pretensió de ser lo primer entre 'ls mestres.

Aplaudir tots los actes que realisin personas o agrupacions catalanes y que realment siguin d' utilitat a Catalunya, obrir los brassos als que cap a nosaltres s' acostin, honrar com se mereix als catalans qu' en alt grau se distingixin en las ciencias o en las arts, tot combatent sos actes polítics, si algún ne fessin que fos digne de censura y combatre ab todas nostres forses tot acte que sigui perjudicial als interessos o a la dignitat de Catalunya será ara y sempre nostra conducta.

Si l' estat espanyol hagué dat satisfacció als drets de Catalunya, si li hagués concedit sas llibertats, nosaltres forem sos més fermes defensors; com los governs centralistas han combatut todas las llibertats catalanas lo paguem ab la mateixa moneda combatintlos ab tot nostre entusiasme, ab todas nostres forses y lo criteri aplicat als enemics de fora no veyem necessitat de variarlo al tractar ab los de dins.

Bozzo.

SEMPRE 'L MATEIX

Els procediments deuen anar encarrilats, segons els principis. Els principis fonamentals del catalanisme es la nacionalisació catalana per la dignificació dels catalans; els procediments que se segueixin pera la implantació de nostre principi nacionalista, deuen ésser rigorosament respectats, sempre que la execució d' aquestos no aparellin la desmoralisació de nostres corelligionaris. Dos son els precediments que fins en la actualitat se presenten pera la consecució de nostra causa. El dels evolutius que intentan implantar nostre programa, barrejant ab las nombrosas collades de polítics espanyols, aprofitant el dret electoral y els que sols trevallém per nostre triomf, ab la extensió de nostre credo per tots els cors y els cervells dels que parlan la llengua catalana, y un cop hagim reconquerit això, imposa per nostre dret legal segons la historia y el benestar social la nacionalitat de Catalunya. Ara, bé, pera refusar el sistema electoral dels evolutius, es indispensable que aquest sistema de propaganda sia de perversió moral, y al combatrel, no devém intentar cohibir el dret que tenen nostres companys de fer semblant ús, sino únicament procurá a mida de nostras forses, evitar que tots quants sentin l' esperit catalanista, no es prostitueixin entre 'ls odis y rencunias que agermanan a tota lluyta com la electoral que serveix per enlayrá als homens; nosaltres volém que aquets quedin baix un sol nivell enlayrats, extenent la nacionalisació catalana per tots els indrets de nostra terra. D' aquesta manera com no tindrem idols a qui adorar, sino solsament, idees que sostenir, per aquestes trevallarem sens apasionaments ni cridorias y ab el cap seré y la conciencia tranquila, arreu, arreu, escamparem la lleuor del catalanisme com en sos millors temps de renaixensa.

Be, podém tots recordarlos aquells temps, per cert no llunyans en que l' catalanisme feya sa creixensa sens alborots ni parauladas, pero ab la forsa del gegant y per todas las enconstradas de Catalunya s' inauguraban Associacions catalanistas, y a la inaugural d' ellas, quin desaval de concordia y alegria; d' un grapat d' horas lluny venian companys estimadissims enfortintse mútuament els cors ab sa germanor que semblava inestroncable, llavors si que 'ls de la nostra corda tots eram uns y may sortia una mala paraula dels llavis per trossejar honras ajenas, el dirse catalanista era tant com dirse honrat, y ab quina satisfacció, sens lligams ni disciplinas, tots formavan una sola pinya per honrar a tot pler y en tots vents, els plechs de nostra bandera; pero ¡ay! tot passa an el mon, y la pau y las grans alegrias no solen durar gaire, ¡y tant poch com duraren!

Comensaren a dibuixarse, allà, per l' horitzó uns nous ropatges de gent que portava pressa, molta pressa, massa, donchs calculaban únicament lo curta que es la vida dels homens, pero no median lo llarch que ha sigut lo cautiveri de Catalunya, y la molta feyna que hi havia que fer ans de comensar a recullir alguna cosa; y aquesta gent de las corregudas, ab l' excusa de que l' poble no estava prou animós, per exigir sino de grat per forza lo que de dret li pertoca, sens tindre present que las grans obras qui las dú a terme son els mestres y els fadrins, pero may els aprenents y manobras, y res feren ni han fet pera educar an aquestos, sens recordarse tampoch que actualment el mohiment catalanista no es altra cosa que la revifalla d' un poble, ensupit per una geya molt llarga, y que li era precis referse avans que tot, de sas endormiscadas energias, y tot just despert, sens enfortirlo l' han debilitat acompanyanlo a fer beguda entre mitx dels tabernaris de la política espanyola, partintse ab aquestos el pa y las engrunas com si res els dignés la nostra historia... Y ha succehit lo que era de preveure: el fruit corcat corromp al sa y actualment ab greu recansa podém dir que ja tots son uns; pera ferse capás d' això sols tenim que fulellar sos periódics, en ells sols hi preval, l' escándol per l' insult, res de doctrina, únicament la riota del feble y del foll.

Tots aquets impacients de casa forman una altra pinya, mes no ab nosaltres que ens mal-miran per nostra conseqüencia, sino ab els vividors de la política, ab los corruptors del poble fent un trepijoch dels dos noms Catalunya y Es... y de tant «lús» no hi ha per ahont agafarlos.

Bé, pot riure l' Estat espanyol, de aytal degenera-

ENGRUNAS

Vetaquí que 'ls de LA DEVANtera desde fa molt temps, ya cuan portavam per capsaleria l' nom de *La Nació Catalana* nos havém distingit sempre per atacar continuament a la gent de dintre casa que xipolleja ab el Catalanisme.

Vam atacar un dia a n' els vius que penjantse als faldons d'En Polavieja volian haver el cel ab las dents, y un cop aquests vius van caure del burro vam continuar atacantlos y encare 'ls ataquém avuy perque s' han abrogat la alternativa dintre 'l Catalanisme ab tot y no ser altre cosa que desferas inservibles. Havém cridat també en tot temps contra 'ls aixalabraments electorals fustigats per aquells regionalistas desferas y contra 'ls companys que fregats una mica han resultat de llautó y encare tarat. Y en una paraula havém tingut sempre interés especial en fuetjar a tots aquells que dintre 'l nostre camp volian sentarhi plassa de polítics, y aqut interés el conservem y el conservarem sempre, malgrat se'ns fes el buyt al entorn qu' en aqut cas continuàriam la mateixa tasca pera conservar el caliu dintre nostre.

No hem cuidat may d' acomodar els nostres actes a la voracitat de las masses inconscients, haventnos preocupat tan sols d' obrar conforme a la veritat que l' hipocresia no s' ha inventat pera nosaltres. Y ab aquesta manera d' obrar sembla llogich que fentnos justicia se 'ns reconegues sincers, mes joh ironia del Desti! s' ens senyala ab el dit com a perillosos y qui' ab reconeixements iradats qui ab l' ayre de protector, tothom ens vol enmenar pel bon camí...

Mes, senyors meus; som revolucionaris. No havem de menester cuart y ajuda de ningú ni 'ns espantan els paps. Que se 'ns diu macos: *bueno!*, que se 'ns diu lletjos: tambe *bueno!*. A ningú hem demanat parer sobre la nostra fesomia.

Amichs y abversaris: som tal com som y ningú es prou pera farnos d' altre manera. Per lo tant, continuarem fent igual com fins avuy que la nostra tasca es necessaria. Lo que fém es posar en practica las mes rudimentarias reglas d' higiene que prescriuen neteja molta neteja.

Y com no 'ns havem de dedicar a netejar mentres hi haigi dintre del Catalanisme tanta bruticia!

S' está comensant una nova tragedia. Després de molts explicacions, després de molts protestas de sinceritat pera disressar hipocresias, han determinat pegarse tan fort com siga possible l' heroe iniciador dels Congressos de la pau y 'l representant del sol Naxent.

Are si que no hi crech ab els símbols.

De totas maneras no hi mal que no dongui un be. Ja feya massa falta la representació d' un nou espectacle pels gran rotatius.

Tornan a sentirse pels carrers els crits sinistres que recordan la desgracia de *Navarros: Últimas noticias—Gran victoria.*

Oh quin balans mes maco que 's prepara, si las cosas no s' espantlan!

Y sobre, tot, qu' are es molt llunyá el perill de rebre...

Retallem de nostre company en la premsa 'La Riera' d' Arenys de Mar.

y per ultim posaria fins a vint anys de presiri a n' aquell que busca vots per carrer ó a domicili.

Are si qu' habem rebut! Ay pobres aspirants a diputats y regidors! jja esteu ben frescos!

Volén dirme si parlan de broma ó escriuen en serio: si es lo primer confesso que 'n *saban muy*, are, si es lo darrer, ho fan massa fort, pero per nosaltres no quedn, éndevant que tenen la feyna ben aprop.

Are si que serém felissos!

Per si no ho sabian, los hi vuy dir, jaguantinse, que si queyan podrian pendrer mall doncs, a la liberal y democrática Espanya, volen regalar als seus honorables subdits amb una nova llibertat.

Que, quina és: Paciencia, que ja ho direm ¡nosaltres no cabem a la pell solsament de pensarhi!

Eureka! S' han acabat las *afinitats* are tots serem uns. Dintre poch quedará estatuit, ¡ey! si no hi ha des-torp!

EL VOTO OBLIGATORIO

He, que fa patxoca! Are si que tan si volem com no tindrem d' anar a votar y per conseguint no hi haurá cap diferencia perque tots votarem y tots farem diputats y regidors y qui sap, si quan hi haurém trobat lo gust també voldrem serne nosaltres.

Pero vaja per are, qu' ho emboliquin amb uns quans fulls de gazeta, qu' ho amaneixin amb uns bons discursos y d' aquí un parell d' anys, a seguir pel mateix camí, amb aixó y deu centims nos donaran un llonguet.

Continuan els legisladors espanyols entossudits en desacreditar el sistema parlamentari, en conformitat a la seva tradició y en cumpliment fatal de las lleys de rassa.

Primerament la qüestió Nozalea, després la dimissió d' en Beranger y seguidament per altres motius, mes ó menos tontos, els pares llers y graves de la patria han discorsejat de tal manera y han escaudalitzat de tal altre, que d' aquesta feta las potencias europeas ens retiran la seva paternal amistat.

Del assumpto del almirall (el nom no fa la cosa) Beranger ja ningú 'n parla.

Y per cert qu' es una llástima que s' hagi apagat tan aviat el caliu de las protestas que va arrencar aquella dimissió forsoxa.

Y dich qu' es una llástima, perque es un tema qu' hauria donat molt joch si s' hagés tractat en serio.

Pro 's veu que no 'ls hi convenia ni als uns ni als altres, l' enfondir en l' assumpto. Devian trobarlo massa rellicós, y s' limitaren a fugir del compromís, escorrentse després com angulas.

Que 'n debuen tenir de culpa quan els mateixos subordinats del jefe han procurat tirarhi terra as-sobre!

De tots modos, ja 's va pronunciar la consigna sacramental de *¡No me toqueis la Marina!* pro va durar molt poch rato. Yo crech que yaren convencers de que estavan en terreno fals, d' ensá que *la tocaron* els altres.

Pro vaja, no 's va perdre l' honra. Tots ho sabem. Y a mes s' hi va guanyar molta gloria.

La Ven de Catalunya, que temps enrera tant se distingia en llessar veri per tots quatre costats, contra els veritables nacionalistas de Catalunya, pel sol fet de pretendre aquestos que la base del catalanisme fos educativa, a fi d' aixecar el nivell intelectual del poble, per disposarlo en l' estat de cultura indispensable pera que acceptés d' una manera conscient nostre apostolat, fent que d' una vegada s' allunyés de tota mena de polítics, que ab ell hi han jugat, fentlo moure com a un frágil molinet a mercé del vent de temporada; ara, després d' un llarch espay de temps, en que 'ls assistents a las cadiras de la Rambla que descubri en Robert a las Corts del Estat espanyol las han abandonadas, per saltar sofa las barcassas de la política, en el sorral de las ambicions y envejas, la *Veu* que ja passa de mala sogra al veurer el traspass heróich d' aquts últims, envers lo seu establiment, per recordá la seva superioritat ab motiu de la inauguració del monument den Robert, diu, per boca den Verdaguier y Callis: *Fins els pochos que, deixantse enegar per las miserias del esperit de banderia, han gosat ofendre la memoria del gran capdill de las aspiracions catalanas, el cor els n' ha fet mal; y, en sou penediment, s' associan també al acte de justicia que cupleix avuy Catalunya posant la primera pedra del monument QUE TOTA ELLA AIXECA* (per lo vist nosaltres no som ningú) al patrie que mes elevadament sapigué pensar y obrar segons el seu esperit.

La sort que *ls pochos ennegats per las miserias del esperit de banderia* s' han tornat masells a forza de fibladas y tampoch sen sentirán d' aquesta, ¡qué sinof... foren capassos d' escarmentar semblant bravata ab un desafío estil Rodrigo Soriano.

L' anell al dit no hi vá tant bé, com sobre 'l particular, aquell adagi catalá que diu:

Fuig de vent acanalat
Y d' amich reconciliat.

ció, mes que sápiu y entengui que no tot está podrit a Catalunya, hi queda quelcom de sa que gnarda ardent el foc sagrat del catalanisme, y en sa purificació hi esmersarem todas las nostras energías. Que sápiu y entengui nostros gobernants, que de res els ha de servir aquest nou joch que intenta confeccionar per cassar ab nosaltres els últims esplets del catalanisme radical, ab aqueix projecte de llei, de reforma del sufragi establert.

Que 'ns el treguin si volen, el dret a ocupar llocs en las dependencias del Estat ó municipi, que no hi compareixerem a fer de comparsa en la comedia electoral, el dret d' esser catalans no ens el trauran pas y es a lo que únicament van dirigits tots els nostres esforços.

Que 'ns portin mestres bordenchs en las escuelas, que 'ns hem farém de nostres per poch que sens ajudi. Que endogalin, si així els plau a professions com la de notari y altres que, indirectament depenguin del Estat ó municipi, que nosaltres cada vegada qu' ens veyém obligats ha ajupirnos, será pera donar lloch a un nou jurament per nostra deslliuransa.

Y avuy com sempre proclamém el mateix: no hi anirém als comicis y al no anarhi, no será ni per ignorants, ni per desconfiats, ni per indiferents com alguns suposan, no hi anirém per lo convensuts qu' estém en nostre criteri, per lo que som y per lo que tenim dret a esser.

ALS COMICIS NO HI ANIREM FINS QUE 'S CONVOQUIN LAS CORTS CONSTITUYENTS DE CATALUNYA, perque aquestas no serán una llytada d' homens, sinó de colectivitats degudament constituídas per dret propi y perqué haurém assolit lo que 's necessita pera cumplir com a bons catalans devant la nostra historia: esser ben lliures y únichs amos de lo nostre.

DURANY Y BELLERA.

El camí del Sol

El prop-passat dia 9 s' estrená al teatre Romea d' aquesta ciutat la tragedia *El camí del Sol*, original de nostre distingit amich y estimat company de causa, l' eminent dramaturg En Angel Guimerá.

No 'n farém pas un judici crítich de l' obra perque no s' avindria amb lo caràcter de nostre periódich y per ser molt curt l' espay de que podem disposar. Sols ne donem compte perque *El camí del Sol* es una nova joya de la literatura catalana qu' honra a n' aquesta terra que tant y tant deu al geni de l' autor de *Mar y Cel y Terra baixa*.

El teatre estava plé a vesar com en dia qu' era de gran solemnitat per las lletas patrias y En Guimerá lográ un triomf mes en el camí del Art abont tanta gloria ha conquistat.

Amb aquells hermosos endecasíllabs que li son peculiars l' autor ens pinta amb tons magistrals una part d' aquella famosa expedició de catalans y aragonesos a l' Orient que acapdilla Roger de Flor y que per las envejas dels alans y l' apatia dels grechs tingué per final l' assassinat de Roger y de sos almogavars.

Los tipos de Roger, Ofria, Demetri, Joan de Nargó y Guerau d' Arenas atquireixen en mans del autor un relleu extraordinari. Llástima que 'ls actors de Romea no estessin a la altura de las circunstancias. Sobre-sortiren lo Sr. Borrás (Roger) y Sra. Delhom (Ofria), que en algunas escenas estigueren fets uns actors genials, lo Sr. Vinas (Demetri) fent un paper molt superior a sas forsas, no lográ compendre lo tipo, los Srs. Olivé (Nargó) y Martí (Guerau) sense desentonar, los demás actors no feren res de particular, las escenas de conjunt pésimament executadas y ensajadas, sols sorti arrodonida la primera en que hi intervenen la senyora Morera y Srs. Soler y Capdevila amb la nena Santolària y nens Borrás y Garcia. Lo decorat nou dels Srs. Moragas y Alarma y Vilumara molt encertat. Los trajos massa nous no semblavan pas guerrers després de llarga companya. Al final dels segon y ters acte tingué d' aixecarse varias vegadas la cortina per acallar los aplaudiments de la concurrència.

Rebi En Guimerá la nostra mes humil felicitat per la darrera obra.

Un que no bada: En Francesc Cambó, en la recepció que la Lliga Regionalista de Barcelona, celebrà el dia últim del passat Janer, recomanà als delegats de fora que, «escampin arreu els ideals autonomistes, QUE'S TENIA QUE ESSER PRACTICH Y QUE'S PRE-PARESSIN PER LAS PROPERAS ELECCIONS QUE, A NO TARDAR TINDRÁN LLOCH.»

D' això sen diu aprofitar el temps y els entusiasmes.

¿Qué te ganas d' anar a Madrid senyó Cambó, pera continuar la historia de Catalunya... contemporánea?

Associació Popular Catalanista

MOLT concorreguda es veigé la sessió literaria, musical y política, que celebrà aqueixa entitat a la tarde del dia 2 del corrent. La part musical qu' estava confiada a nostre benivolunt company senyor Masó y a sa simpàtica y hermosa esposa Na Maria Vila fou executada amb la delicadesa y pulcritud a que dit mestre nos té acostumats, la Sra. Vila amb lo temps que no habiam tingut lo gust de sentir-la no ha pas perdut en res sas envejables condicions artístiques, adquirint un timbre mes plé s agraosa veu. En la primera part composta de diferentes cançons de varis autors nacionals y extrangers ratllaren a gran altura los dos executants, mes ahont obtingueren major exit fou en la segona part composta tota ella de cançons originals de dit Sr. Masó, totes ellas d' un bon escayent popular que feu esclatar la concurrència en forts aplaudiments, demanant la repetició de casi totes; per acallar los aplaudiments repetí «La goja de Banyolas» Foren molt felicitats.

Intercaladas amb los números musicals se llegiren per diferentes socis de la Associació las poesias «La Sardana» d' En Baldomer Parramón, «L' Escó» d' En Frederich Soler, «La Barretina Catalana» de Mossen Cinto, «La Escola» d' En Tomás Riera y «La Filosa» d' En Anicet Pagés de Puig.

Seguidament a la segona part comensà la secció política en la que hi prengueren part los Srs. Curet, Capdevila, Riera y Bozzo. Lo Sr. Curet, llegí un ben escrit treball sobre l'ideal catalanista; qu'en la impossibilitat material de publicarlo integrament per falta de espay nos veyem precisats a donarne un curt extracte; comensà resenyant la seva entrada en las filas catalanistas en aquell temps de memorable recordansa de las desfetas colonials, en que solament los cuatro locos com allavors nos anomanaban, conservaren lo seny mentre lo poble 's deixaba arrossegat pels periodichs patrioters, fent manifestacions sorollosas demanant l' extermi dels que reclamaban lo que era ben seu; feu historia de quant aquets cuatro locos se dividiren seguint los uns per aquells camins tant plens de llot y pedruscall de brasat amb un home qu' encare duya en las mans la sang de tants marts que la davan joyosos per que defensaban sas llibertats; manifestà los moments d' indecisió que tingué després al contemplar com aquells homes qu' ell cregué apostols y que tantas campanyas haviat fet per la puresa de la idea, tombaban de camí per seguir los procediments de política baixa y rastrea que tant desacreditaren als primers descarriats als ulls del poble imparcial, sols uns pòchs digné seguir fermes en son lloch d' honor porque aquells qu' hagin comprés lo catalanisme no poden deixar de seguir ni un sol moment lo camí dreturer qu' ha de portarnos a la consecució de nostre ideal: combaté amb fermesa als que volen convertir lo catalanisme en partit polítich, avansat ó retrogrado; monarquich ó republicà, segons siguin sas aficions particulars; lo catalanisme no pot ser ni l' una cosa ni l' altre, que per aixó es tolerant y autonomista puig no vol sols la autonomia de las nacionalitats, sino que treballa al ensemps per la de cada individu, la de cada familia, la de cada municipi y la de cada comarca, vol la llibertat completa per totes y cada una de las unitats que constitueixen la humanitat, sens altre limit que la llibertat dels altres y acabá dihent: Humà, concient, just, indomable, redemptor, aixís es com comprench lo Catalanisme.

Seguidament lo Sr. Capdevila pronunciá un magnífich parlament resenyant los principals punts del programa escrit del Catalanisme, tots ells amples, liberals expansius en los que hi caben totes las tendencias filosóficas, políticas, socials y religioses, desde las mes antigas fins a las mes modernas, camp obert a tots los pensadors, sense trabas de cap mena, ni lligams que puguin ofegar las iniciatives de ningú, de sentiments verament humans y altruistas fins a la exageració, per treuren la consecució de la completa inutilitat d' una dreta y de una esquerra que posin en contraposició las ideas exclusivament particulars ó internes de cada individu, portant al exterior els sentiments merament animichs de cada un y que converteixen un moviment general en exclusivista que tanqui las portas a tot aquell que no tingui las mateixas creencias ó conviccions políticas, combate los sistemas de

quintas y tributació aixís com los consums qu' enderroca l' catalanisme en son programa y acabá fent una crida a las donas catalanas, qu' hi assistien en abundó, qu' inculquesin al seus respectius marits, fills ó promesos, l' ideal catalanista puig que treballant per l' enlayment de Catalunya, treballaban por son propi benestar.

Desseguida s' aixecá En Bonaventura Riera que llegí un magnífich discurs comentant la máxima socratica *Coneixet a tu mateix*, fen un detingut análisis del carácter catalá, dient que las qualitats essencials de la rassa catalana son: *la senzillesa, el sentiment artístich peculiar, l' esperit práctic y l' amor a la llibertat*, pero que aquestas excelents qualitats naturals, portadas a la exageració tonta y acompañadas de la falta d' educació, esdevenen els defectes y mals vicis de que avuy está contaminada nostra rassa; aixís la senzillesa, se converteix en la grolleria que distingeix als catalans poch educats; el sentiment artístich, mancat d' educació, dona lloch a las exageracions pseudo-modernistas y permet introduhir la música xabacana de las sarsuelas de moda; l' esperit práctic, converteix el comer en element avaro y egoista; y l' exageració del amor a la llibertat, conduceix a la clase mes inculta del poble al llibertinaje, demagogo, intolerant, inclinantse a seguir al primer xerraire que 's disfressi de redemptor. Per lo qual aconsellá a tots los presents qu' obressin sempre a la catalana d' una manera natural y sense exageracions de cap mena, emmirallantse en els exemples de qu' está ruberta l' historia dels temps millors de Catalunya.

Finalment lo Sr. Bozzo que presidi l' acte feu un breu resumen de tot lo dit per sos companys, combaten lo centralisme uniformista qu' ens aclapara y envileix fins al punt d' induir a establir la lliga masitima de la marina mercant espanyola al centre de tot pudrimaner, ahont el mes sabi creu l' estany del Retiro tant gran com tot lo mar Mediterrá, fent que sigem l' admiració de tots los pobles civilisats com la Turquia y el Marroch. Acabá donant las gracias a la concurrència per sa atenció y recomanant a tots los que no fossin Catalanistas, anallessin en lo fons de la seva anima nostres ideals. convenus de que no tardarian en seguir nostres petjadas.

L' escullida concurrència que omplenaba l' local no escafé l' aplaudiments sortint molt complacuda de la festa.

TEATRE INTIM

A darrera funció d' abono de la actual temporada, que tingué lloch lo dia 3 del corrent nos representaren los amichs del Teatre Intim «Els Teixidors de Sillessia» de Hauptmann, veixió catalana dels senyors Jordá y Costa.

En aquesta obra quinas representacions han sigut prohibidas en diferentes països, l' autor ens presenta las causas generadoras d' aquella gran revolta de teixidors quins motius foren la fam y que tingué lloch a Sillessia l' any 1840, estudiant d' una manera acabada tots los tipos qu' intervenen directa ó indirectament en aquesta mena de fets. Tota l' obra 's reduex a la presentació de cinc hermosos cuadros arrengats del natural amb tons justissims, y d' una concisió comprenedora que fa bategar amb esglay lo cor del espectador, produinthi forta emoció estética. Lo primer acte que representa lo lloch de rebre lo treball de la fábrica del Sr. Dreisiger es sens dupte lo mellor de l' obra, es un cuadro al viu en que presenta als sers mes detestables de la societat, casta d' homes de pasta d' ennuh qu' amb son rebaixament hipocrita envers l' amo y sa cruel tirania envers los treballadors congrian los odís entre uns y altres enlloch de servir de llas d' unió com es son deber; presenta també la miseria que corseca l' cos y l' ánima d' aquells pobres sers, que treballan tota sa vida com máquinas automáticas, no poden portar may a sa boca l' aliment indispensable a la vida; com aixís mateix al burges, al amo que 's creu que perque dona treball a mes individus encare que sigui disminuint los ja migrats jornals, compleix de sobras amb sa obligació, l' ordre que dona de no rebre mes las pessas portadas per criaturas a causa d' haberne una caigut desmayada en sa casa per la falta d' aliment, retrata son tipo de cos sancer. Vist lo primer acte qu' es lo procés del drama queda compresa tota l' obra, que 's desarrolla amb tota sencillesa, en Maurici lo ser que no ha pogut doblegar jamay al treball mes qu' amb un quartel s' uneix amb l' element fort d' aquell poble, amb en Beequer, l' esperit revolucionari y tots junts portan a aquell poble a la venjansa justa y lógica, arrossegant, darrera seu tot l' element amb cor lo mateix jove que vell, lo mateix al avi Bauer, que de tant acostumat a menjar carn, una volta que 'n menja l' ha de treure, que a la Lluisa, la dona de carácter que sempre ha cridat contra l' opressió de que es objecte durant tota sa vida; lo mateix al Anton Hilze (Gottlieb) qu' al avi Ansojre, a tots absolutament a tots los que sentin circular per sas venas una sola gota de sang; presenta també l' espurna de foch que fá esclatar lo polvori, la revolució que nia

dintre els cors motivada pel qui ni tants sols va amb ells, per Wittig pel temperament de ferro; que va sol, que no creu amb los altres y que amb sa disputa amb Kutsche, l' agent de policia, els dona peu, els encamina allí ahont tal volta no haguieran sabut trovar.

Vens aquí en quatre ratllas l' ambient de l' obra en lo quin no hi sabut veure cap teoria nova, cap pensament que exití a la rebelió, res de totes aquelles ideas que segons notícias y que per las prohibicions de que habia sigut objecte feyen creure estaria plena l' obra; no puch pas creure de cap manera que l' Hauptmann en aquesta obra hagi volgut presentar una obra de tassis, tot lo mes ha presentat una obra ahont totes las clases socials deuen emmirallarse per corregir sos defectes per esmenarlos y fer que no succeixin may més si fos possible fets com los que relata y per conseguir son objecte ha fet una obra artística en tota la extensió de la paraula, puig produint l' art emoció en totes las ánimas, lo mateix de com moure al instruit que l' que no té altres coneixements que 's naturals. Que 's representés forsa y amb tota utesa y exactitud que no portaria a cap revolució, ans al l' contrari al millorament de totes las clases de la Societat.

L' executió en quant els conjunts fou perfecte, com del teatre Intim sobresortin la Sta. Cazorla y 'ls senyors Pujals y Capdevila y en algunas escenas los Srs. Giménez, Puiggarí y Campmany, los demés no feren res de particular.

En cuan a la traducció no ens agrada pas y respecte a la fidelitat esperem que 'ls Srs. Jordá y Costa es possin d' acord amb las traduccions, no arreglos, castellana é italiana; ó los uns ó 'ls altres han donat al públich gat per llebre, tot aixó podém agrahirlos.

Are acabadas las tascas del Teatre Intim al menys per aquesta temporada permetins l' amich Gual algunas consideracions; al organisar aquestas representacions acordá donar las conferencias preparatorias de que havem parlat y tingué la delicadesa y amabilitat de donar la primera de totes en nostre local per lo que nosaltres en justa correspondencia determinarem ferli la propaganda qu' estava en nostras mans, aixó es perlarne en nostre periodich encare que no mes fos suscitament, aquet ha sigut l' origen de nostres articles, aquet y potser un altre lo de pogueu alabar d' en tan en tan alguna cosa, nosaltres que casi sempre per nostra dishort, havém de reptar mes que aplaudir. Nostras esperansas han surtit fallidas qu' hi voleu ferhi? conseqüents amb nostre conciencia, havem aplaudit cuan ens ha sigut posible, no ho havem fet sempre porque no tots los qui hi han pres part n' han sigut mercedors. Per portar a bon terme l' ideal del Sr. Gual no n' hi ha prou amb son hermosissim sentiment artístich es completament indispensable que tots los qu' hi intervenen també el posseixin com ell, d' aquesta falta deduda en part a alguns dels actors y en molt-als autors y traductors com los Srs. Maragall, Masriera, Jordá y Costa, Galdós y Guell ha provingut el que el Teatre Intim no arribés a conseguir son propósit, mes per aixó no té de desmayar, javant y fora! que la practica corregirá 'ls defectes no sent aquets com no son defectes d' origen.

Felicitem a tots los que hi han pres part pregantlosi al mateix temps l' estudi mes constant y no defallir en sa tasca. pnig aquet es l' únich medi de perfeccionarse.

Ab goig podem dirlosi: já reveure!

R.

Per falta material d' espay no podém insertar aquest número las seccions de Bibliografía, Novas y altres que ja teniam compostas

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona.

Blocs Catalans pera l' any 1904

Publicat per la impremta "Ca Catalana"

Any XIV de sa publicació

Preu 1 pta.

S' envia lliure de gastos

TARJAS CATALANAS

En cartró Preu 1 pta.

En fusta y ab lo sagell de La Renaixensa 4 ptas.